

СЛУЖБЕНИ ГЛАСНИК РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

Језик
српског народа

ЈУ Службени гласник Републике Српске,
Бања Лука, Вељка Млађеновића бб
Телефон/факс: (051) 456-331, 456-341
E-mail: sgrs.redakcija@slglasnik.org
sgrs.oglasi@slglasnik.org
sgrs.finansije@slglasnik.org
sgrs.online@slglasnik.org

www.slglasnik.org

Понедељак, 27. фебруар 2017. године
БАЊА ЛУКА

Број 19 Год. XXVI

Жиро рачуни: Нова банка а.д. Бања Лука
555-007-00001332-44
НЛБ банка а.д. Бања Лука
562-099-00004292-34
Sberbank а.д. Бања Лука
567-162-10000010-81
UniCredit Bank а.д. Бања Лука
551-001-00029639-61
Комерцијална банка а.д. Бања Лука
571-010-00001043-39
Addiko Bank а.д. Бања Лука
552-030-00026976-18

313

На основу Амандмана XL тачка 2. на Устав Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", број 28/94), доносим

УКАЗ

О ПРОГЛАШЕЊУ ЗАКОНА О ХРАНИ

Проглашавам Закон о храни, који је Народна скупштина Републике Српске усвојила на Шеснаестој сједници, одржаној 9. фебруара 2017. године, а Вијеће народа 20. фебруара 2017. године констатовало да усвојеним Законом о храни није угрожен витални национални интерес ни једног конститутивног народа у Републици Српској.

Број: 01-020-524/17
21. фебруара 2017. године
Бања Лука

Предсједник
Републике,
Милорад Додик, с.р.

ЗАКОН О ХРАНИ

ГЛАВА I

ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Предмет Закона
Члан 1.

Овим законом уређују се општи услови за безбједност хране и хране за животиње, обавезе и одговорности субјеката у пословању са храном и храном за животиње, укључујући и традиционалне производе, као и друга питања од значаја за безбједност хране и хране за животиње, ради заштите живота и здравља људи, животне средине, потрошача и ефикасног функционисања тржишта.

Примјена Закона
Члан 2.

(1) Овај закон примјењује се на све фазе поступака производње, прераде и промета хране и хране за животиње.

(2) Одредбе овог закона не примјењују се на примарну производњу, припрему, руковање или складиштење хране и хране за животиње намијењене за употребу у сопственом домаћинству.

Дефиниција хране
Члан 3.

(1) У смислу овог закона, храна или прехранбени производ је свака материја или производ, непрерађен, дјели-

мично прерађен или прерађен, намијењен исхрани људи или се може претпоставити да ће се користити за исхрану људи.

(2) Појам хране укључује и пиће, гуму за жвакање и сваку другу материју која се намјенски користи, односно додаје у храну током производње, припреме или обраде, укључујући и:

- 1) воду која служи за јавно водоснабдијевање као вода за пиће,
  - 2) воду која се користи, односно додаје у храну током њене производње, припреме или обраде и
  - 3) флаширану или на други начин упаковану воду.
- (3) Појам хране, у смислу овог закона, не обухвата:
- 1) храну за животиње,
  - 2) живе животиње, осим ако су припремљене за стављање на тржиште за исхрану људи,
  - 3) биљке прије жетве или бербе,
  - 4) лијекове и медицинске производе,
  - 5) козметику,
  - 6) дуван и дуванске производе,
  - 7) наркотике или психотропне материје у складу са Конвенцијом Уједињених нација о опојним дрогама и психотропним материјама и
  - 8) остатке резидуума и контаминанте.

Значење израза
Члан 4.

(1) Поједини изрази употријебљени у овом закону имају сљедеће значење:

1) храна за животиње или сточна храна је свака материја или производ, укључујући и додатке храни за животиње, прерађен, дјелимично прерађен или непрерађен, а намијењен је исхрани животиња,

2) систем самоконтроле је систем којим се осигурава безбједност производа која је заснована на принципима добре произвођачке и добре хигијенске праксе, анализи опасности и критичних контролних тачака (енгл. Hazard Analysis of Critical Control Points - HACCP) у свим фазама производње, прераде, складиштења и дистрибуције,

3) добра произвођачка пракса је више препорука које треба спровести у производњи, преради, складиштењу и снабдијевању храном да би се спријечила њена микробиолошка, хемијска или физичка контаминација,

4) добра хигијенска пракса је скуп поступака којима се осигурава чисто санитарно окружење за производњу,

прераду, складиштење и снабдијевање прехранбеним производима и

5) анализа опасности и критичне контролне тачке - НАССР је систем који идентификује, процјенује и контролише опасности значајне за безбједност хране.

(2) Граматички изрази употребљени у овом закону за означавање мушког или женског рода подразумијевају оба пола.

ГЛАВА II

ВРСТЕ ХРАНЕ И ФАЗЕ ПРОИЗВОДЊЕ

Врсте хране

Члан 5.

(1) Храна се према поријеклу дијели на:

- 1) храну животињског поријекла и
- 2) храну биљног поријекла.

(2) Храна животињског поријекла је храна добијена из животиња или која потиче од животиња у непрерађеном или прерађеном облику (у одређеним случајевима обухвата и живе животиње, нпр. јастоге или живе шкољке).

(3) Храна биљног поријекла је храна поријеклом од биљака у непрерађеном и прерађеном облику.

(4) Мјешовити производи су производи који садрже храну биљног поријекла и храну животињског поријекла.

Храна у непрерађеном и прерађеном облику

Члан 6.

(1) Храна у непрерађеном облику је храна која није била подвргнута преради, укључујући производе који су раздвојени, одрезани, разрезани на кришке, очишћени од костију, огуљени, уситњени, исјецкани, очишћени, нарезани, ољуштени, расхлађени, замрзнути, дубоко замрзнути или одмрзнути.

(2) Храна у прерађеном облику је храна која настаје одговарајућим поступцима њене прераде.

Фазе производње

Члан 7.

(1) Примарна производња је производња, обрађивање или узгој примарних производа, укључујући жетву, бербу или сабирање плодова, мужу и узгој животиња прије клања, лов и риболов и сакупљање дивљих плодова и биљака.

(2) Производња хране је поступак који обухвата фазе производње након њене примарне обраде, и то од пријема компоненти, припреме, обраде, дораве, прераде, паковања, као и складиштења хране код произвођача.

(3) Прерада је дио производње хране којим се мијења почетни производ и укључује загријавање, димљење, сољење, дозријевање, сушење, маринирање, екстраховање, пресовање или комбинацију тих процеса.

Водичи

Члан 8.

(1) Ради олакшања пословања и постизања захтјева за безбједност хране утврђених овим законом, субјекти у пословању са храном и храном за животиње могу да примјењују водиче за добру произвођачку и хигијенску праксу и примјену система анализе ризика и критичних контролних тачака - НАССР.

(2) Водиче из става 1. овог члана доносе удружења субјеката у пословању са храном или храном за животиње.

(3) При изради водича из става 1. овог члана, удружења субјеката у пословању са храном или храном за животиње:

1) остварују сарадњу са надлежним органима, удружењима потрошача и другим лицима која имају интерес приликом примјене водича,

2) узимају у обзир одговарајућа правила Codex Alimentarius и

3) за примарну производњу и са њом повезане пратеће дјелатности узимају у обзир упутства о доброј хигијенској пракси за контролу опасности.

(4) На водиче из става 1. овог члана Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде (у даљем тексту: Министарство) даје сагласност.

(5) Водичи из става 1. овог члана могу садржавати смјернице за спровођење лабораторијског испитивања хране или хране за животиње.

(6) Водичи из става 1. овог члана се ревидирају ради усклађивања са прописима о храни и новим сазнањима о ризицима у храни или животној средини.

(7) Министарство даје сагласност и на ревидиране водиче.

ГЛАВА III

ОПШТИ ПРИНЦИПИ

Општи циљеви

Члан 9.

(1) Прописи о храни имају за циљ заштиту живота и здравља људи и заштиту интереса потрошача, узимајући у обзир заштиту здравља и добробити животиња, заштиту здравља биља и животне средине.

(2) Циљ прописа о храни је обезбјеђивање слободног кретања хране и хране за животиње која је произведена и стављена на тржиште у складу са општим начелима и захтјевима из овог закона.

(3) Приликом израде и прилагођавања прописа о храни у Републици Српској настојаће се постићи што већи степен усаглашености са међународним стандардима.

Анализа ризика

Члан 10.

(1) Да би се постигао општи циљ највишег степена заштите живота и здравља људи, прописи о храни се заснивају на анализи ризика, осим када то није примјерено околностима или природи мјере.

(2) Анализа ризика је поступак који се састоји од три међусобно повезане компоненте: процјене ризика, управљања ризиком и обавјештавања о ризику.

(3) Процјена ризика је научно заснован поступак који се састоји од четири фазе: идентификације опасности, дефинисања опасности, процјене изложености и категоризације опасности, а обавља се на независан, објективан и транспарентан начин.

(4) Управљање ризиком је процес одвојен од процјене ризика, којим се упоређују могућности поступања у вези са ризиком, у сарадњи са заинтересованим странама, узимајући у обзир процјену ризика и друге релевантне факторе, а ако је потребно и процес одабирања одговарајућих превентивних и контролних мјера.

(5) Управљање ризиком узима у обзир резултате процјене ризика и друге факторе од важности за предмет процјене и начело предострожности.

(6) Обавјештавање о ризику је међусобна размјена информација и мишљења током процеса анализе ризика, у вези са опасностима и ризицима, факторима и перцепцијом ризика, између процјенивача ризика, надлежних органа за управљање ризиком, потрошача, субјеката у пословању са храном и храном за животиње, научних институција и других заинтересованих страна, укључујући и тумачење резултата процјене ризика, на основу којих се одлучује о управљању ризиком.

Заштита интереса потрошача

Члан 11.

(1) Прописи о храни имају за циљ заштиту интереса потрошача и пружање основа за обезбјеђивање квалитетних података који потрошачу омогућавају доношење адекватних одлука у вези са храном коју конзумира.

(2) Циљ из става 1. овог члана нарочито подразумијева заштиту потрошача од превара, фалсификовања хране и свих других поступака који могу потрошача довести у заблуду.

Начело предострожности
Члан 12.

(1) Када се последице процјене расположивих информација утврди могућност штетног дјеловања на здравље људи, а нема довољно научних података и информација за процјену ризика, могу се предузети мјере управљања ризиком ограниченог трајања ради обезбјеђења високог нивоа заштите здравља људи у Републици Српској, које се примјењују до добијања нових научних информација неопходних за објективну процјену ризика.

(2) Мјере из става 1. овог члана предузимају се на начин да у најмањој могућој мјери ограничавају трговину, водећи рачуна о техничкој и економској изводљивости мјера и другим факторима.

(3) Предузете мјере потребно је поново размотрити у разумном временском року, зависно од природе идентификованог ризика за живот и здравље људи, врсте научних информација потребних за разјашњење научних недоумица и за спровођење свеобухватније процјене ризика.

Обавјештавање јавности
Члан 13.

Уколико постоји опасност да одређена храна или храна за животиње може представљати ризик за здравље људи или животиња, надлежни органи дужни су да без одгађања, посредством штампаних или електронских медија, обавијесте јавност о врсти хране или хране за животиње, ризику који она представља, као и о мјерама које се предузимају или ће бити предузете за спречавање, смањивање или уклањање тог ризика.

Савјет за процјену безбједности хране
Члан 14.

(1) Ради континуираног праћења и процјене безбједности хране, хране за животиње, хране за посебне прехранбене потребе, хране обogaћене нутријентима и додатака исхрани, а у циљу унапређивања нивоа заштите живота и здравља људи и животиња, оснива се Савјет за процјену безбједности хране (у даљем тексту: Савјет за храну).

(2) Савјет за храну обавља сљедеће послове:

1) анализира стање и достигнућа у области безбједности хране, хране за животиње, хране за посебне прехранбене потребе, хране обogaћене нутријентима и додатака исхрани,

2) на основу расположивих података даје стручне савјете и пружа стручну и научну подршку за унапређивање безбједности хране, хране за животиње, хране за посебне прехранбене потребе, хране обogaћене нутријентима и додатака исхрани,

3) предлаже предузимање мјера у отклањању ризика од хране, хране за животиње, хране за посебне прехранбене потребе, хране обogaћене нутријентима и додатака исхрани,

4) даје сугестије, приједлоге или рјешења одређених питања при изради преднацрта и нацрта закона у области безбједности хране, хране за животиње, хране за посебне прехранбене потребе, хране обogaћене нутријентима и додатака исхрани,

5) сарађује са надлежним органима и међународним институцијама у области размјене научних и стручних информација,

6) даје приједлог за обавјештавање, учешће јавности и едукацију о значају безбједности хране, хране за животиње, хране за посебне прехранбене потребе, хране обogaћене нутријентима и додатака исхрани,

7) сарађује са надлежним органима приликом обавјештавања јавности у случају појаве опасности да одређена храна или храна за животиње представља ризик за здравље људи или животиња и

8) врши и друге послове утврђене актом о оснивању Савјета за храну у складу са овим законом.

(3) Савјет за храну у свом раду примјењује и користи препоруке, смјернице и информације доступне од Европске агенције за безбједност хране (енгл. European Food Safety Authority - EFSA) и друге домаће и међународне прописе.

Састав и начин рада Савјета за храну
Члан 15.

(1) Савјет за храну оснива Влада Републике Српске (у даљем тексту: Влада) на период од четири године.

(2) Савјет за храну састоји се од седам чланова и чине га представници:

1) Ветеринарског института Републике Српске "Др Васо Бутозан",

2) ЈЗУ Институт за јавно здравство Републике Српске,

3) Пољопривредног института Републике Српске,

4) Технолошког факултета,

5) Пољопривредног факултета,

6) Привредне коморе Републике Српске и

7) Удружења потрошача.

(3) Рад Савјета за храну је јаван.

(4) Савјет за храну доноси пословник о свом раду.

(5) Административно-техничке послове за потребе Савјета за храну обавља Министарство.

Увоз хране и хране за животиње
Члан 16.

(1) Обавеза је да храна и храна за животиње која се увози ради стављања на тржиште Републике Српске испуњава захтјеве утврђене прописима о храни, односно захтјеве који су еквивалентни захтјевима прописа о храни, уколико посебним уговором са земљом извозником није другачије уређено.

(2) Еквивалентним захтјевима из става 1. овог члана сматрају се захтјеви за које надлежни орган државе извоза на објективан начин докаже да испуњавају исти или виши ниво заштите здравља људи у односу на ниво који се захтјева прописима о храни.

Извоз хране и хране за животиње
Члан 17.

(1) Обавеза је да храна или храна за животиње која се извози или се увози ради извоза испуњава захтјева утврђене прописима о храни, као и захтјева земље увоза или захтјева утврђене посебним уговором са земљом увоза.

(2) Изузетно од става 1. овог члана, храна или храна за животиње, уколико није штетна за здравље или није безбједна, може се извозити или увозити ради извоза, на основу сагласности надлежних органа земље увоза и ако су ти органи информисани о разлозима и околностима због којих се та храна или храна за животиње не може стављати на тржиште Републике Српске.

(3) Министар пољопривреде, шумарства и водопривреде (у даљем тексту: министар), уз прибављено мишљење Министарства здравља и социјалне заштите (у даљем тексту: Министарство здравља), доноси правилник којим се прописује поступак за издавање здравственог сертификата за храну која није животињског поријекла.

Услови за утврђивање безбједности хране
Члан 18.

(1) Забрањено је стављати у промет храну која није безбједна.

(2) Храна није безбједна ако је:

1) штетна за здравље и

2) није погодна за исхрану људи.

(3) Приликом одлучивања да ли је храна безбједна узимају се у обзир:

1) уобичајени услови у којима потрошач користи храну и све фазе производње, прераде и дистрибуције и

2) информације које су дате потрошачу, укључујући податке на наљепници и друге информације које су доступне потрошачу у погледу избјегавања специфичних штетних дјеловања одређене хране или категорије хране на здравље људи.

(4) Приликом одлучивања да ли је храна штетна за здравље људи узимају се у обзир:

1) могући директни, краткорочни, односно дугорочни ефекти хране на здравље лица које конзумира храну, као и на будуће генерације,

2) могући кумулативни токсични ефекти и

3) посебна здравствена осјетљивост одређене категорије потрошача у случају када је храна намијењена таквој категорији потрошача.

(5) Приликом утврђивања да ли је храна погодна за исхрану људи узима се у обзир да ли је храна неприхватљива за исхрану људи због загађења хране спољним узроком или на други начин, или због труљења, кварења или распадања.

(6) Када је храна, за коју је утврђено да није безбједна, дио партије, серије или пошиљке исте врсте хране према опису и категорији, сматра се да сва храна у тој партији, серији или пошиљци није безбједна, осим ако се на основу детаљне процјене утврди да је остатак партије, серије или пошиљке безбједан.

Храна штетна за здравље људи

Члан 19.

(1) Храна се сматра штетном за здравље људи ако:

1) садржи патогене микроорганизме или паразите и њихове излучевине (бактеријске токсине, микотоксине, хистамин и сличне материје) или друге микроорганизме, паразите и штеточине који могу штетно утицати на здравље људи, односно ако их садржи изнад дозвољене вриједности у складу са прописима о микробиолошким и другим критеријумима за храну,

2) садржи природне токсине или друге природне токсичне материје, пестициде, остатке, метале, лијекове и друге медицинске производе, као и остале супстанце које могу штетно утицати на здравље људи, односно ако их садржи изнад дозвољених вриједности које су одређене посебним прописом,

3) садржи контаминанте који прелазе највеће допуштене количине прописане посебним прописима,

4) садржи прехранбене адитиве који се не додају тој врсти хране или ако је количина прехранбених адитива присутних у тој храни изнад дозвољене вриједности,

5) садржи радионуклеиде изнад одређене границе или је озрачена изнад границе дозвољене прописима о храни,

6) амбалажа садржи микроорганизме или друге материје које могу штетно утицати на здравље људи или ако их садрже изнад дозвољене вриједности утврђене посебним прописом,

7) потиче од угинулих животиња или од животиња обољелих од болести које се могу пренијети на људе или могу штетно утицати на здравље људи,

8) садржи састојак нове хране која нема одобрење за коришћење, што је утврђено процјеном ризика,

9) је процјеном ризика за одређену храну утврђено да има или може имати штетан утицај на здравље људи,

10) садржи недопуштене хемијске облике витамина и минерала утврђене посебним прописом,

11) садржи одређене витамине и минерале у количини која представља ризик за здравље људи,

12) због свог састава и других особина могу штетно утицати на здравље људи и

13) је подвргнута недозвољеном јонизујућем зрачењу или другом технолошком процесу који може имати штетан утицај на здравље људи.

(2) За исхрану људи није погодна храна:

1) која нема означен рок употребе, има рок употребе нејасно означен или је истекао рок употребе означен на декларацији хране,

2) која због својих измијењених сензорних својстава (изглед, мирис, укус, кварење, труљење и распадање) није прихватљива за исхрану људи,

3) која је произведена на начин да су коришћени прехранбени адитиви који не задовољавају критеријуме чистоће,

4) која садржи дозвољене друге материје изнад допуштене количине,

5) која је означена као храна за посебне прехранбене потребе, а не задовољава посебне прехранбене потребе лица којима је намијењена према посебном пропису,

6) која је означена као храна без глутена, а садржи глутен,

7) која садржи алергене који нису означени према посебном пропису,

8) која садржи примјесе или механичка оштећења и

9) чија је амбалажа неприкладна или има оштећења која могу проузроковати хемијске и микробиолошке промјене у границама већим од дозвољених.

Услови за утврђивање безбједности хране за животиње

Члан 20.

(1) Забрањено је стављати у промет храну за животиње која није безбједна и користити је за исхрану животиња које се употребљавају за производњу хране.

(2) Храна за животиње није безбједна за употребу ако:

1) има штетан утицај на здравље људи или животиња и

2) храњење животиња таквом храном представља опасност за добијање безбједне хране за исхрану људи.

(3) Ако је храна за животиње која није безбједна дио једне производне партије, серије или пошиљке истоврсне хране за животиње по категорији и опису, сматра се да сва храна за животиње производне партије, серије или пошиљке није безбједна, осим ако се детаљном процјеном утврди да је остатак производне партије, серије или пошиљке безбједан.

(4) Храна за животиње сматра се безбједном ако испуњава услове који су прописани овим законом и одредбама посебног прописа којима се уређује безбједност хране за животиње.

Информације о храни и храни за животиње

Члан 21.

Није дозвољено доводити у заблуду потрошача декларисањем, оглашавањем и представљањем хране или хране за животиње, укључујући њен облик, изглед или паковање, материјале коришћене за паковање, начин на који је дизајнирана или окружење у којем је изложена, и информације које су доступне о храни или храни за животиње посредством медија.

Опште обавезе субјеката у пословању са храном или храном за животиње

Члан 22.

(1) Субјекат у пословању са храном или храном за животиње у свим фазама производње, прераде и промета у оквиру дјелатности коју обавља дужан је да обезбједи да храна или храна за животиње испуњава захтјеве утврђене прописима о храни.

(2) Пословање са храном је пословни поступак, без обзира на то да ли је предузет због остваривања добити или не, јавни или приватни, у оквиру којег се извршавају послови у вези са било којом фазом производње, прераде, складиштења и промета хране.

(3) Субјект у пословању са храном је правно лице, предузетник и физичко лице које је одговорно за испуњавање прописаних захтјева за храну у оквиру дјелатности коју обавља.

(4) Пословање са храном за животиње је пословни поступак, без обзира на то да ли је предузет због остваривања добити или не, јавни или приватни, у оквиру којег се извршавају послови производње, прераде, складиштења и промета хране за животиње.

(5) Субјект у пословању са храном за животиње је правно лице, предузетник и физичко лице које је одговорно за испуњавање прописаних захтјева за храну за животиње у оквиру дјелатности коју обавља.

Сљедивост Члан 23.

(1) Сљедивост је могућност праћења хране, хране за животиње, животиња за производњу хране или супстанци које су намијењене додавању или се претпоставља да ће се додати у храну или храну за животиње, кроз све фазе производње, прераде и промета.

(2) Сљедивост хране, хране за животиње, животиња за производњу хране или сваке друге материје која се додаје храни или храни за животиње утврђује се у свим фазама производње, прераде и промета.

(3) Субјект у пословању са храном или храном за животиње дужан је да успостави систем сљедивости и поступке на основу којих се могу идентификовати:

1) лица од којих добавља храну, храну за животиње, животиње које се користе за производњу хране и супстанце које се додају у храну или храну за животиње и

2) лица којима је испоручио своје производе.

(4) Храна или храна за животиње која се ставља на тржиште или је вјероватно да ће се ставити на тржиште Републике Српске означава се или на други начин идентификује да би се омогућила сљедивост посредством одговарајуће документације или других информација у складу са прописима о храни и храни за животиње.

(5) Субјект у пословању са храном или храном за животиње обавезан је да информације о сљедивости хране и хране за животиње учини доступним надлежним органима.

(6) Министар доноси правилник којим прописује сљедивост хране и хране за животиње.

Одговорности Члан 24.

(1) Субјект у пословању са храном или храном за животиње одговоран је за безбједност, квалитет и информацију о храни или храни за животиње за фазу производње, складиштења и промета која је под његовим надзором.

(2) Субјект у пословању са храном или храном за животиње одговара за штету проузроковану храном или храном за животиње у складу са општим прописима.

(3) Субјект у пословању са храном или храном за животиње, који храну или храну за животиње ставља на тржиште Републике Српске, одговоран је и за штету потрошачу ако подаци који су наведени на декларацији и ознаци не одговарају карактеристикама хране и хране за животиње.

Обавезе повлачења из промета хране или хране за животиње која није безбједна

Члан 25.

(1) Уколико субјект у пословању са храном или храном за животиње сазна или посумња да храна или храна за животиње коју је увезао, произвео или ставио у промет не испуњава захтјева прописане за безбједност хране или хране за животиње, дужан је да без одгађања покрене поступак њеног повлачења из промета и о томе обавијести Републичку управу за инспекцијске послове (у даљем тексту: Инспекторат) и Министарство, односно Министарство здравља ако је ријеч о храни за посебне прехранбене потребе, храни обогаћеној нутријентима и додацима исхрани.

(2) Када је храна или храна за животиње стигла до потрошача, субјект из става 1. овог члана дужан је да, на ефикасан и прецизан начин, обавијести потрошача о разлозима за повлачење хране или хране за животиње и, ако је

неопходно, захтијева да се испоручени дио врати, уколико друге мјере нису довољне.

(3) Субјект у пословању са храном или храном за животиње у малопродаји, који није могао да има непосредан утицај на безбједност хране или хране за животиње, дужан је да пружи расположиве информације у вези са сљедиивошћу хране или хране за животиње.

(4) Субјект у пословању са храном дужан је да сарађује са надлежним органима у предузимању радњи за избјегавање или смањење ризика који потиче од хране којом снабдијева или је снабдијевао тржиште.

(5) Надлежни инспекцијски органи одмах по сазнању постојања сваког ризика који потиче од хране или хране за животиње дужни су да обавијесте Министарство, односно Министарство здравља ако је ријеч о храни за посебне прехранбене потребе, храни обогаћеној нутријентима и додацима исхрани.

(6) Министарство одмах по сазнању постојања сваког ризика који потиче од хране или хране за животиње обавијештава надлежне органе у Босни и Херцеговини.

ГЛАВА IV

ХИГИЈЕНА ХРАНЕ И ХРАНЕ ЗА ЖИВОТИЊЕ

Хигијена хране и хране за животиње Члан 26.

(1) Субјект у пословању са храном и храном за животиње, осим субјекта који обавља дјелатност примарне производње, дужан је да успостави и спроводи у свим фазама производње, прераде и промета хране систем самоконтроле, заснован на принципима добре произвођачке праксе и добре хигијенске праксе, анализе ризика и критичних контролних тачака - НАССР.

(2) За спровођење система из става 1. овог члана субјект у пословању са храном обавезан је да има запослено одговорно лице.

(3) Субјект у пословању са храном у малопродајним објектима, укључујући складиштење, прераду, дораду и припрему хране у малопродајним и угоститељским објектима, дужан је да обезбједи системско спровођење услова хигијене хране, као и микробиолошких критеријума за храну.

(4) Министар доноси правилнике којима се прописују:

1) правила хигијене хране и

2) микробиолошки критеријуми за храну.

(5) Услови у погледу хигијене хране животињског поријекла, хигијене хране за животиње и микробиолошких критеријума хране за животиње утврђују се прописима из области ветеринарства.

Општа одговорност за хигијену хране Члан 27.

(1) Субјект у пословању са храном и храном за животиње обавезан је да обезбједи системско спровођење општих и специфичних услова хигијене хране, као и микробиолошких критеријума за храну и храну за животиње које утврђује Министарство, на основу посебних прописа.

(2) Субјект у пословању са храном који обавља дјелатност примарне производње обавезан је да успостави и спроводи редовне контроле хигијенских услова производње у сваком објекту под његовом контролом.

(3) Субјект у пословању са храном све обавезне микробиолошке критеријуме и остале микробиолошке захтјева специфичне за пословање са храном дужан је да уврсти у свој план самоконтроле који се односи на критеријуме безбједности хране, као и критеријуме хигијене процеса производње, као и да спроводи лабораторијске анализе у производњи и промету хране.

(4) Субјект у пословању са храном у производњи, преради и промету на велико хране дужан је да обезбједи доказ о безбједности хране на основу лабораторијских анализа хране у овлашћеној или службеној лабораторији.

(5) Трошкове редовних контрола сноси субјект у пословању са храном.

(6) Ако резултати самоконтроле на основу система анализе открију постојање ризика за здравље људи или се утврди да храна не задовољава прописане услове безбједности хране, субјекат у пословању са храном обавезан је да предузме мјере у складу са прописима о храни, прописима о ветеринарству и прописима који дефинишу област заштите становништва од заразних болести.

(7) Субјекат у пословању са храном који производи и припрема храну дужан је да изради план узорковања готове хране и брисева површина ради валидације и верификације својих поступака.

Одступања Члан 28.

(1) Субјекту у пословању са храном који има мали обим производње, прераде и промета или користи традиционалне методе производње ради олакшања пословања могу се дозволити одступања у погледу захтјева за хигијену који се односе на објекат, просторије и опрему.

(2) Министар доноси правилник којим прописује услове за одступања из става 1. овог члана.

Регистрација објеката Члан 29.

(1) Дјелатност производње, прераде, складиштења и промета на велико хране могу да обављају субјекти у пословању са храном у објекту који су уписани у Централни регистар објеката који послују са храном (у даљем тексту: Централни регистар објеката), а који се води у Министарству.

(2) Захтјев за регистрацију објекта субјекат у пословању са храном подноси Министарству на обрасцу који прописује министар.

(3) Ако су испуњени прописани услови, министар доноси рјешење о испуњености услова и додјељује регистарски број, на основу којег се објекат уписује у Централни регистар објеката.

(4) Објекти из става 1. овог члана бришу се из Централног регистра објеката:

1) на захтјев субјекта у пословању са храном,

2) на основу рјешења надлежног инспектора о забрани обављања дјелатности у објекту због неиспуњавања прописаних услова за обављање дјелатности и

3) на основу обавјештења субјекта у пословању са храном или надлежног инспектора да је престало обављање дјелатности у објекту дуже од годину дана.

(5) Министар доноси правилник којим се прописују поступак и услови уписа и брисања из Централног регистра објеката.

(6) Објекти који подлијежу ветеринарском надзору региструју се и одобравају на основу прописа из области ветеринарства.

(7) Одредбе овог члана не примјењују се на вина и јака алкохолна пића.

ГЛАВА V

ДЕКЛАРИСАЊЕ ХРАНЕ И ХРАНЕ ЗА ЖИВОТИЊЕ

Декларисање хране Члан 30.

(1) Декларисање хране је стављање словних ознака, робно-трговачких знакова, заштитних ознака (жигова), графичких ознака или симбола који се односе на храну, на њену амбалажу, етикету, наљепницу, привјесак, алкицу или омот хране, а у случају неупаковане хране у ринфузном стању, на мјесто видљиво потрошачу.

(2) Храна намијењена за снабдијевање крајњег потрошача или објекта јавне исхране обавезно се декларираше.

(3) Подаци из декларације одговарају подацима наведеним у произвођачкој спецификацији и захтјевима утврђеним овим законом и прописима донесеним на основу њега.

(4) Декларација садржи податке који омогућавају утврђивање сљедивости хране или хране за животиње, сировина које се додају у храну или храну за животиње, животиња које се користе за производњу хране и готових производа у свим фазама производње и промета.

(5) Обавезно је да декларација буде написана на једном од језика и писама који су у службеној употреби у Републици Српској, да је уочљива, читка, непромјењива и не може бити прекривена другим ријечима, наљепницама или ознакама.

Информације о храни Члан 31.

(1) Информације о храни су информације које се односе на храну, а доступне су крајњем потрошачу посредством декларације, другог пропратног материјала или на неки други начин, укључујући средства модерне технологије или вербалне комуникације.

(2) Забрањено је да информација о храни буде обмалужујућа, а нарочито:

1) у погледу карактеристика хране, посебно њене природе, идентитета, својстава, састава, количине, рока трајања, земље поријекла или мјеста поријекла, те начина или поступка производње,

2) приписивањем храни учинака или својстава које не посједује,

3) указивањем на посебне карактеристике хране, када заправо сва слична храна има такве карактеристике, посебно истицањем присуства или одсуства одређених састојака или хранљивих супстанци и

4) изгледом, описом или сликовним приказом који би потрошачу наговјештавали присуство одређене хране или састојка, док је у ствари саставни дио који се природно налази у тој храни, или састојак који се обично користи у тој храни, замијењен другим саставним дијелом, односно другим састојком.

(3) Обавезно је да информација о храни буде тачна, јасна и лако разумљива потрошачу и да се не приписују храни својства спречавања или лијечења болести људи, нити се тим информацијама може упућивати на таква својства, осим за природне минералне воде и храну за посебне прехранбене потребе.

(4) Овај члан примјењује се и на оглашавање и презентацију хране, посебно њеног облика, изгледа или амбалаже, употријебљене материјале за амбалажу, начин на који су ти материјали распоређени и положај у којем се приказују.

(5) Министар, уз прибављено мишљење Министарства здравља и Министарства трговине и туризма, доноси правилник којим се прописује начин пружања потрошачима информација о храни.

Одговорности за информације о храни Члан 32.

(1) Субјекат у пословању са храном који је одговоран за информацију о храни је субјекат под чијим је пословним именом храна стављена на тржиште, а у случају да субјект није регистрован у Републици Српској, одговоран је узвоник у Републику Српску.

(2) Субјекат у пословању са храном који је одговоран за информацију о храни обавезан је да обезбједи информације о храни у складу са прописима о храни.

(3) Субјекту у пословању са храном који нема утицаја на информацију о храни није дозвољено да набавља храну за коју зна или сумња да није у складу са прописима о храни.

(4) Субјекту у пословању са храном приликом пословања које је под његовим надзором није дозвољено да мијења информације које прате храну ако би такве промјене могле крајњег потрошача довести у заблуду или на други начин смањити ниво заштите потрошача или његове могућности избора хране на основу информација.

(5) Субјекат у пословању са храном одговоран је за све измјене информација које прате храну.

(6) Субјекат у пословању са храном, унутар пословања које је под његовим надзором, обезбјеђује да се информације које се односе на незапаковану храну намијењену крајњем потрошачу или снабдијевању објеката јавне исхране пренесу субјекту у пословању са храном који храну prima да би се обавезне информације о храни дале на увид крајњем потрошачу у случају његовог захтјева.

(7) Субјекат у пословању са храном који храном снабдијева друге субјекте у пословању са храном, а која није намијењена крајњем потрошачу или снабдијевању објеката јавне исхране, обавезан је да обезбједи да другим субјектима у пословању са храном буде доступно довољно информација које им омогућавају да испуне захтјеве из става 2. овог члана.

Декларисање хране за животиње Члан 33.

На декларисање и информације о храни за животиње сходно се примјењују чл. 30, 31. и 32. овог закона и прописа који се доносе на основу њега, као и прописи из области ветеринарства.

ГЛАВА VI

КВАЛИТЕТ ХРАНЕ И ХРАНЕ ЗА ЖИВОТИЊЕ И НОВА ХРАНА

Основни захтјеви квалитета хране Члан 34.

(1) Субјекти у пословању са храном производе и стављају на тржиште храну прописаног квалитета.

(2) Министар доноси правилнике којима се прописују захтјеви квалитета хране, који се односе на:

- 1) пословање са храном у вези са њеним квалитетом,
- 2) класификацију, категоризацију и називе хране,
- 3) физичка, хемијска, физичко-хемијска и сензорна својства и састав хране,
- 4) физичко-хемијска и сензорна својства сировина, врсту и количину сировина, додатака и других материја које се употребљавају у производњи и преради хране,
- 5) методе узимања узорака и аналитичке методе ради контроле квалитета хране,
- 6) овлашћење одабраних и оспособљених оцјењивача сензорних својстава хране,
- 7) технолошке поступке који се примјењују у производњи и преради хране,
- 8) паковање и декларисање хране и
- 9) додатне захтјеве означавања хране.

(3) Министар доноси правилнике о:

- 1) брзо смрзнутој храни,
- 2) контаминантима у храни,
- 3) прехранбеним адитивима, аромама и прехранбеним ензимима у храни,
- 4) помоћним материјама у процесу производње и
- 5) максималним нивоима остатака пестицида у храни и на храни и у храни за животиње биљног и животињског поријекла и на храни за животиње биљног и животињског поријекла.

(4) Министар доноси правилник о тржишним стандардима за воће и поврће, водећи посебно рачуна о:

- 1) специфичности одређеног производа,
- 2) потреби осигуравања услова за несметану продају тих производа на тржишту и
- 3) интересу потрошача да добију одговарајуће и јасне информације, укључујући информације о земљи поријекла, класи и сорти (или комерцијалном типу) производа.

(5) Субјекту у пословању са храном забрањено је производити и стављати на тржиште храну која није у складу

са прописима из ст. 2, 3. и 4. овог члана и прописима којима се уређује тржиште пољопривредних производа.

Основни захтјеви квалитета хране за животиње Члан 35.

(1) Субјекат у пословању са храном за животиње може производити и стављати на тржиште храну за животиње прописаног квалитета, у пакованом и расутом стању ако храна за животиње одговара прописаним захтјевима безбједности и означавања хране за животиње.

(2) Министар доноси правилнике којима се прописују захтјеви квалитета хране за животиње, који се односе на:

- 1) пословање са храном за животиње, а у вези са њеним квалитетом,
- 2) класификацију, категоризацију и називе хране за животиње,
- 3) физичка, хемијска, физичко-хемијска и сензорна својства и састав хране за животиње,
- 4) физичко-хемијска и сензорна својства сировина, врсту и количину сировина, додатака и других материја које се употребљавају у производњи и преради хране за животиње,
- 5) методе узимања узорака и аналитичке методе ради контроле квалитета хране за животиње,
- 6) максималне нивое остатака пестицида и других контаминаната у храни за животиње и на храни за животиње,
- 7) технолошке поступке који се примјењују у производњи и преради хране за животиње,
- 8) паковање и декларисање хране за животиње и
- 9) додатне захтјеве означавања хране за животиње.

Основни захтјеви здравствене исправности воде намијењене за људску потрошњу

Члан 36.

(1) Вода намијењена за људску потрошњу је:

1) вода која је у свом изворном стању или након обраде намијењена за пиће, кување, припрему хране или друге потребе домаћинства, независно од њеног поријекла, те независно од тога потиче ли из система јавног водоснабдијевања, из цистерни или из боца, односно посуда за воду и

2) вода која се користи у индустријама за производњу хране у сврху производње, прераде или стављања на тржиште хране или супстанци намијењених за људску потрошњу.

(2) Јавно водоснабдијевање је дјелатност захватања воде намијењене људској потрошњи из подземних и површинских вода и њене обраде те испоруке до крајњег корисника или до другог јавног испоручиоца водне услуге ако се ти послови обављају путем водних грађевина којима управљају правна лица регистрована за обављање дјелатности јавног водоснабдијевања.

(3) Испитивање здравствене исправности воде која служи за јавно водоснабдијевање врши јавна здравствена установа Институт за јавно здравство.

(4) Министар здравља и социјалне заштите (у даљем тексту: министар здравља), уз прибављено мишљење Министарства, доноси правилник којим прописује стандарде, начин и поступак за испитивање здравствене исправности воде намијењене за људску потрошњу.

Нова храна

Члан 37.

(1) Нова храна подразумијева храну и састојке хране који се до сада нису користили за исхрану људи, која није резултат генетске модификације и која својим саставом и својством може утицати на одабир исхране и здравље људи.

(2) У нову храну убрајају се сљедеће врсте хране:

1) храна и састојци хране који се састоје од микроорганизама, гљивица или алги или су изоловани из њих, храна или састојци хране који се састоје од биљака или животиња, или су излучени из њих, осим хране и састојака хране који

су добијени уобичајеним начином узгоја и за које је познато да су безбједни за исхрану људи,

2) храна и састојци хране на којој је био примјењен производни поступак који се сада не користи, а у случајевима када он узрокује знатне промјене у саставу или структури хране или састојака хране, које утичу на њихову прехранбену вриједност, метаболизам или ниво непожељних материја и

3) храна и састојци хране са новом или намјерно модификованом примарном молекуларном структуром.

(3) Није допуштено производити и стављати на тржиште категорије нове хране која:

- 1) је опасна за здравље људи,
- 2) ствара заблуду код потрошача и

3) се не разликује од хране или састојка хране коју би по својој намјени требало да замијене у мјери уобичајене потрошње у нутритивном смислу, а које би биле неповољне за потрошача.

(4) Субјект у пословању са храном обавезан је да прибави рјешење Министарства којим се одобрава стављање нове хране први пут на тржиште Републике Српске.

(5) Министарство води Регистар о издатим одобрењима за стављање нове хране први пут на тржиште Републике Српске.

(6) Министар доноси правилник којим прописује услове и поступак за стављање нове хране први пут на тржиште Републике Српске, као и садржај, облик и начин вођења Регистра из става 5. овог члана.

ГЛАВА VII

ХРАНА ЗА ПОСЕБНЕ ПРЕХРАМБЕНЕ ПОТРЕБЕ, ДОДАЦИ ИСХРАНИ И ХРАНА ОБОГАЂЕНА НУТРИЈЕНТИМА

Храна за посебне прехранбене потребе Члан 38.

(1) Храна за посебне прехранбене потребе је храна која се због свог посебног састава или посебног начина производње јасно разликује од све остале хране, која је прикладна за исхрану лица за која је намијењена због својих наведених прехранбених својстава и која се ставља на тржиште тако да је та прикладност назначена.

(2) Храна за посебне прехранбене потребе, у смислу овог закона, подразумева:

- 1) формулу за дојенчад и формуле након дојења,
- 2) прерађену храну на бази житарица и дјечје хране за дојенчад и малу дјецу,
- 3) храну погодну за лица нетолерантна на глутен,
- 4) храну намијењену за употребу у енергетски ограниченој исхрани за смањење тјелесне масе,
- 5) храну за посебне медицинске потребе,
- 6) храну намијењену лицима са поремећајем метаболизма угљених хидрата (дијабетес),
- 7) храну намијењену спортистима и лицима са повећаном тјелесном активностима и
- 8) храну намијењену за друге посебне прехранбене потребе.

(3) Приликом информисања потрошача, те начина означавања, рекламирања и презентовања хране за посебне прехранбене потребе није допуштено храни приписивати својства превенције, лијечења болести људи или упућивати на таква својства, ако то није допуштено овим законом или посебним прописом.

(4) У сврху информисања потрошача, означавања, рекламирања и презентовања хране за посебне прехранбене потребе, примјењују се одредбе посебних прописа о пружању информација потрошачима, означавању, рекламирању и презентовању хране и прописа донесених на основу овог закона.

(5) Субјекту у пословању са храном забрањено је стављати на тржиште храну из става 2. овог члана која није у оригиналном паковању и која не испуњава прописане захтјеве у погледу састава и информација.

(6) Министар здравља, уз прибављено мишљење Министарства, доноси правилнике којима се прописују услови у погледу захтјева о квалитету, саставу и врсти информација и листи супстанци које се могу додавати храни из става 2. овог члана, као и начин и услови означавања и њеног стављања на тржиште.

Додаци исхрани Члан 39.

(1) Додаци исхрани су прехранбени производи чија је сврха допуна уобичајене исхране, а који представља концентровани извор хранљивих материја или друге материје прехранбеног или физиолошког дејства, појединачно или у комбинацији, који се ставља на тржиште у дозираном облику као што су капсуле, пастиле, таблете, пилуле, врећице праха, ампуле течности, бочице на капаљку и у другим сличним облицима за течност и прах за коришћење у одмјереним малим количинама.

(2) Забрањено је стављати на тржиште додатке исхрани који не испуњавају захтјеве утврђене овим законом и на основу њега донесеним прописима.

(3) Забрањено је приликом означавања, презентације и рекламирања указивати на то да додаци исхрани имају својства превенције, лијечења или излечења болести људи и упућивати на таква својства и садржавати наводе који упућују да уравнотежена и разнолика исхрана не може пружити одговарајуће количине хранљивих супстанци.

(4) У сврху информисања потрошача, означавања, рекламирања и презентовања дататака исхрани, примјењују се одредбе прописа о пружању информација потрошачима, означавању, рекламирању и презентовању хране и прописа донесених на основу овог закона.

(5) Додатак исхрани се ставља на тржиште под називом "додатак исхрани" или "суплемент" у оригиналном паковању у одговарајућем облику, уколико испуњава прописане захтјеве.

(6) Министар здравља, уз прибављено мишљење Министарства, доноси правилнике којим се прописују услови у погледу захтјева о квалитету и саставу, листа супстанци које се могу додавати храни из става 1. овог члана, као и начин и услови означавања и стављања на тржиште.

Храна обogaђена нутријентима Члан 40.

(1) Храна обogaђена нутријентима је храна којој се додају витамини, минерали и одређене друге материје с одређеним хранљивим или физиолошким ефектом која није витамин или минерал.

(2) Субјект у пословању са храном може храни додати витамине, минерале и друге супстанце у прописаним количинама и под прописаним условима.

(3) У сврху информисања потрошача, означавања, рекламирања и презентовања хране обogaђене нутријентима, примјењују се одредбе посебних прописа о информисању потрошача, означавању, рекламирању и презентовању хране и одредбе прописа донесених на основу овог закона.

(4) Забрањено је приликом означавања, презентације и рекламирања хране којој су додати витамини, минерали и друге супстанце:

1) указивати да уравнотежена и разноврсна исхрана не може обезбиједити одговарајуће количине хранљивих материја и

2) доводити у заблуду или обмањивати потрошача у погледу хранљиве вриједности хране која може произлазити из додавања тих састојака на било који начин.

(5) Приликом стављања на тржиште обавезно се наводи хранљива вриједност производа којем су додати витамини и минерали, као и информација о њиховим укупним додатим количинама.

(6) Министар здравља, уз прибављено мишљење Министарства, доноси правилнике којима се прописују врсте и облици витамина, минерала и других супстанци који се могу додавати храни и неопходне карактеристике које обавезно испуњавају, начин и услови означавања и стављања на тржиште.

Прехрамбене и здравствене тврдње

Члан 41.

(1) Прехрамбена тврдња је свака тврдња којом се изјављује, сугерише или наводи на закључак да храна има одређена хранљива својства због енергетске или калоријске вриједности коју пружа, пружа у смањеној или повећаној мјери или не пружа или због хранљивих материја или осталих материја које садржи, садржи у смањеном или повећаном обиму или не садржи.

(2) Здравствена тврдња јесте свака тврдња којом се изјављује, сугерише или наводи на закључак да категорија хране, одређена храна или састојак хране утиче на здравље људи.

(3) Субјекат у пословању са храном може користити прехрамбене и здравствене тврдње за означавање, рекламирање и презентацију хране под условима утврђеним овим законом.

(4) Субјекту у пословању са храном није дозвољено користити прехрамбене и здравствене тврдње које:

- 1) су нетачне, двосмислене или доводе у заблуду,
- 2) доводе до сумње у безбједност друге хране,
- 3) подстичу или толеришу претјерану употребу одређене хране,
- 4) сугеришу или назначављају да уравнотежен и разноврстан начин исхране не може пружити одговарајуће количине хранљивих материја,
- 5) упућују на промјене у тјелесним функцијама,
- 6) указују на то да би здравље могло бити угрожено због неконзумирања одређене хране и
- 7) упућују на стопу или количину губитка тјелесне тежине.

(5) Министар здравља, уз прибављено мишљење Министарства, доноси правилник којим се прописују прехрамбене и здравствене тврдње, услове и начин и ограничења њиховог коришћења и други захтјеви.

Регистри хране за посебне прехрамбене потребе, података исхране и хране обогаћене нутријентима

Члан 42.

(1) Забрањено је стављати у промет храну за посебне прехрамбене потребе, додатке исхране или храну обогаћену нутријентима који нису уписани у одговарајући регистар.

(2) Субјекат у пословању са храном прије стављања на тржиште Републике Српске хране за посебне прехрамбене потребе, података исхране или хране обогаћене нутријентима подноси захтјев за упис хране за посебне прехрамбене потребе, података исхране или хране обогаћене нутријентима у један од следећих регистара:

- 1) Регистар хране за посебне прехрамбене потребе,
  - 2) Регистар података исхране и
  - 3) Регистар хране обогаћене нутријентима.
- (3) Захтјев из става 2. овог члана подноси се Министарству здравља.

(4) Уз захтјев из става 2. овог члана подноси се:

- 1) рјешење о регистрацији надлежног регистарског суда, односно рјешење о регистрацији предузетничке дјелатности,
- 2) стручно мишљење и аналитички извјештај јавне здравствене установе у области јавног здравства,
- 3) за производе из увоза потврду надлежног државног органа земље поријекла да се храна за посебне прехрамбене потребе, додатка исхране или храна обогаћене нутријентима налази у промету у земљи произвођача или да се налази у промету у земљи чланице ЕУ и

4) доказ о уплаћеној административној такси за издавање рјешења.

(5) Министар здравља доноси рјешење о упису у регистре из става 2. овог члана ако су испуњени прописани услови.

(6) Субјекат у пословању са храном сноси трошкове уписа у регистре из става 2. овог члана.

(7) Министар здравља, уз прибављено мишљење Министарства, доноси правилник о поступку и условима уписа и брисања, садржају и начину вођења регистара из става 2. овог члана.

ГЛАВА VIII

ЛАБОРАТОРИЈЕ ЗА ХРАНУ И ХРАНУ ЗА ЖИВОТИЊЕ

Методe и лабораторијска испитивања

Члан 43.

(1) Узимање узорака и лабораторијска испитивања хране или хране за животиње приликом службених контрола врши се према прописаним методама у складу са стандардима.

(2) До доношења стандарда и метода из става 1. овог члана могу се користити међународно признате методе или протоколи или методе које су развијене у складу са научним протоколима међународних институција.

(3) Валидација метода из става 2. овог члана спроводи се према међународно признатом протоколу.

Врсте лабораторије за храну и храну за животиње

Члан 44.

(1) Лабораторијска испитивања хране и хране за животиње може да врши:

- 1) овлашћена испитна лабораторија,
- 2) службена лабораторија и
- 3) референтна лабораторија.

(2) Лабораторије из става 1. овог члана обавезно се региструју као привредна друштва, односно јавне установе или научни институти или се налазе у њиховом саставу.

Овлашћена испитна лабораторија

Члан 45.

(1) Овлашћена испитна лабораторија је лабораторија коју министар рјешењем овласти за обављање лабораторијске дјелатности и вршење појединих метода испитивања или подручја испитивања хране и хране за животиње.

(2) Испитна лабораторија подноси Министарству захтјев за добијање овлашћења за вршење појединих метода испитивања или подручја испитивања хране и хране за животиње.

(3) Овлашћење из става 1. овог члана односи се на поједине анализе, аналитичку област, као и врсту хране и хране за животиње и различите врсте хране и хране за животиње.

(4) Рјешење из става 1. овог члана подлијеже ревизији након истека рока од три године од дана његовог доношења.

(5) Овлашћена испитна лабораторија може обављати анализе хране и хране за животиње за субјекте у пословању са храном и храном за животиње који у свом саставу немају лабораторије.

(6) Уколико у спровођењу система самоконтроле овлашћена испитна лабораторија утврди да храна или храна за животиње не задовољава прописе о храни, дужна је да о томе обавијести надлежног инспектора.

(7) Министарство сачињава листу овлашћених испитних лабораторија у којој су наведене врсте анализа за које су овлашћене и објављује је на интернет страници Министарства.

(8) У спровођењу система самоконтроле које спроводи субјект у пословању са храном методе анализе хране и хране за животиње не морају бити акредитоване.

(9) Министар, уз прибављено мишљења Министарства здравља, доноси правилник којим се прописују услови које је овлашћена испитна лабораторија обавезна да испуњава, као и поступак давања овлашћења.

Службена лабораторија
Члан 46.

(1) Службена лабораторија је овлашћена лабораторија која испуњава услове прописане правилником и за коју министар, уз прибављено мишљење Министарства здравља, донесе рјешење о овлашћењу за обављање службених контрола.

(2) Службена лабораторија је овлашћена за испитивање узорака узетих спровођењем службених контрола хране, хране за животиње, хране за посебне прехранбене потребе, додатака исхрани и хране обогаћене нутријентима.

(3) Службена лабораторија акредитује се у складу са BAS ISO стандардом 17025 и обавезна је да акредитује методе анализе хране и хране за животиње.

(4) Овлашћење из става 1. овог члана подлијеже ревизији након истека рока од три године од дана његовог доношења.

(5) Службена лабораторија дужна је да Министарству достави годишњи збирни извјештај о спроведеним анализама и резултатима анализа до краја фебруара текуће године за претходну годину.

(6) Листа лабораторија из става 1. овог члана објављује се у "Службеном гласнику Републике Српске" и на интернет страници Министарства.

(7) Министар, уз прибављено мишљења Министарства здравља, доноси правилник којим се прописују услови које је службена лабораторија обавезна да испуњава, поступак давања овлашћења, као и образац годишњег извјештаја.

Референтна лабораторија
Члан 47.

(1) Референтна лабораторија је службена лабораторија коју Влада на приједлог Министарства власти као референтну лабораторију за специфичне методе испитивања хране и хране за животиње.

(2) Референтна лабораторија дужна је да испуњава услове утврђене посебним прописима и има акредитоване методе у складу са прописима о акредитацији.

(3) Једна лабораторија може бити референтна за више врста специфичних метода испитивања.

(4) Референтна лабораторија:

1) пружа подршку и координира активности лабораторија у вези са методама анализа које обављају,

2) организује упоредна испитивања стандардизованих узорака ради уједначавања поступања и праћења стручности овлашћених лабораторија, у складу са међународним стандардима,

3) сарађује са референтним лабораторијама других држава за испитивање за које је овлашћена,

4) обавља испитивање службеног узорка ради провјере налаза овлашћене службене лабораторије (суперанализа),

5) брине се о успостављању јединствених критеријума, метода и стандарда за рад овлашћених лабораторија и

6) обезбјеђује стручну и техничку помоћ надлежним органима за примјену предвиђених планова контроле.

(5) Уколико у Републици Српској за одређено подручје испитивања не постоји лабораторија која испуњава услове из става 2. овог члана, Влада на приједлог Министарства може одредити да се поједина испитивања врше у некој од референтних лабораторија изван Републике Српске.

(6) Листа лабораторија из става 1. овог члана објављује се на интернет страници Министарства.

ГЛАВА IX

СИСТЕМ БРЗОГ УЗБУЊИВАЊА, УПРАВЉАЊЕ
КРИЗНИМ СИТУАЦИЈАМА, ПЛАН ЗА УПРАВЉАЊЕ
КРИЗНИМ СИТУАЦИЈАМА И МОНИТОРИНГ

Систем брзог узбуњивања
Члан 48.

Систем брзог узбуњивања за обавјештавање о директном или индиректном ризику за здравље људи који потиче од хране, хране за животиње, хране за посебне прехранбене потребе, хране обогаћене нутријентима и додатака исхрани оснива се као мрежа која укључује одговорне надлежне органе у Босни и Херцеговини.

Општи план управљања кризним ситуацијама
Члан 49.

(1) Када постоје директни или индиректни ризици за здравље људи, здравље животиња или животну средину чији су узрочници храна и храна за животиње, а чије наступање није могуће предвидјети, спријечити, исклонити или смањити до прихватљивог нивоа утврђеним мјерама, примјењују се мјере утврђене Општим планом управљања кризним ситуацијама у подручју безбједности хране и хране за животиње (у даљем тексту: Општи план).

(2) Министар, уз прибављено мишљења Министарства здравља, доноси Општи план, који садржи врсту ситуације, поступке за управљање кризним ситуацијама, принцип транспарентности и стратегију комуникације.

Мониторинг безбједности хране и
хране за животиње
Члан 50.

(1) Мониторинг је вршење више планираних посматрања или мјера да би се остварио увид у правилну примјену прописа о храни и храни за животиње и прописа о здрављу и добробити животиња.

(2) Праћење безбједности хране и хране за животиње врши се у складу са прописима о храни, а на основу програма мониторинга:

1) микробиолошких опасности,

2) контаминената,

3) остатака средстава за заштиту биља и

4) недозвољених супстанци и других опасности у храни и храни за животиње.

(3) Програме из става 2. овог члана доноси министар до краја текуће године за наредну годину.

(4) Програми из става 2. овог члана садрже врсте опасности у храни и храни за животиње, услове и начин спровођења мониторинга, услове, начин и методе узимања и чувања узорака, вођење евиденције о узорцима и методе лабораторијских испитивања, мјере које ће се предузети у случају присуства опасности, структуру органа и организација за спровођење програма и друге параметре од значаја за спровођење програма.

(5) Средства за спровођење програма из става 2. овог члана обезбјеђују се у буџету Републике Српске.

ГЛАВА X

НАДЗОР

Управни и инспекцијски надзор
Члан 51.

(1) Управни надзор над спровођењем овог закона и прописа донесених на основу њега врши Министарство и Министарство здравља у оквиру својих надлежности.

(2) Инспекцијски надзор хране и хране за животиње у складу са овим законом и прописима донесеним на основу овог закона врши Инспекторат и инспекције у складу са јединица локалне самоуправе у оквиру својих надлежности.

Службене контроле хране и хране за животиње
Члан 52.

(1) Службена контрола је сваки облик контроле који надлежни органи спроводе ради провјере спровођења прописа о храни и храни за животиње.

(2) Министарство је обавезно да обезбиједи ефикасну сарадњу и координацију активности службених контрола хране и хране за животиње, те комуникацију и извјештавање у систему службених контрола у областима уређеним овим законом и прописима донесеним на основу њега.

(3) Службене контроле спроводе се коришћењем одговарајућих контролних метода и техника, и то: инспекција, мониторинг, надзор, верификација (провјера), ревизија, узимање узорака и лабораторијска испитивања.

(4) Службене контроле које се односе на мониторинг, верификацију (провјеру испуњености) услова прописаних овим законом, ревизију и по потреби узорковање ради лабораторијског испитивања врши Министарство и Министарство здравља у оквиру својих надлежности.

(5) Министар доноси правилник којим прописује општа начела службене контроле хране и хране за животиње.

Обавезе субјеката у пословању са храном при обављању службених контрола
Члан 53.

Субјекат у пословању са храном дужан је да омогући надлежним органима за службене контроле хране и хране за животиње ефикасно обављање службених контрола у складу са надлежностима, а посебно:

1) приступ објектима, просторима, уређајима или другој инфраструктури, узимање одређеног броја узорака и

2) приступ документацији и евиденцијама које се заштијевају на основу одредаба прописа о храни или коју надлежни орган за спровођење службене контроле сматра као потребно.

Обавезе субјекта у пословању са храном на граничном прелазу и у царинским испоставама
Члан 54.

(1) Инспекцијски преглед хране и хране за животиње која се увози ради стављања на тржиште обавља се на граничним прелазима и царинским испоставама.

(2) Субјект у пословању са храном који намјерава да увезу храну стави на тржиште дужан је да прије царине сваку пошиљку хране пријави надлежном инспектору и поднесе захтјев за преглед ради утврђивања безбједности и квалитета хране.

(3) Приликом контроле хране која се увози надлежни инспектор овлашћен је да прегледа пратећу документацију, пошиљку хране, санитарно-хигијенске услове превозног средства, узима узорке хране и доставља их службеној лабораторији на испитивање параметара безбједности, односно квалитета.

(4) Након прегледа пошиљке хране и хране за животиње надлежни инспектор рјешењем дозвољава увоз, транзит или њихово складиштење, рјешењем за сваку појединачну пошиљку посебно ако утврди да на основу прописаних услова нема сметњи за њихов увоз, транзит или складиштење.

(5) Изузетно од става 4. овог члана, на основу сагласности за царинење надлежног инспектора, субјект у пословању са храном може оцаринити пошиљку и ако су узети узорци за лабораторијску анализу.

(6) Сагласност из става 5. овог члана садржи податке о мјесту и условима складиштења, обавезама субјекта у пословању са храном и друге услове важне за чување исправности пошиљке, а доставља се и надлежном инспектору у мјесту испоруке, односно складиштења пошиљке.

(7) Субјекту у пословању са храном који намјерава да увезу храну стави на тржиште није дозвољено стављати у промет, прерађивати, паковати или вршити било који третман пошиљке из става 5. овог члана до до-

ношења рјешења инспектора на основу лабораторијског налаза.

(8) У случају да инспектор није у могућности да на граничном прелазу или царинској испостави изврши комплетан преглед пошиљке на превозном средству, може наредити истовар те пошиљке.

Спровођење инспекцијског надзора хране
Члан 55.

(1) Инспекцијски надзор хране из аспекта безбједности, квалитета и пружања информација потрошачима спроводе:

1) на нивоу примарне производње:

1. хране животињског поријекла - ветеринарски инспектор,

2. хране биљног поријекла - пољопривредни инспектор;

2) на нивоу производње, прераде и промета на велико:

1. хране животињског поријекла - ветеринарски инспектор и инспектор за храну,

2. хране биљног поријекла - инспектор за храну, осим вина и јаких алкохолних пића које прегледа пољопривредни инспектор,

3. мјешовитих производа - инспектор за храну;

3) на нивоу малопродаје без обзира на поријекло и у угоститељским објектима - инспектор за храну, осим у месницама и рибарницама када је надлежан ветеринарски инспектор;

4) при увозу:

1. хране животињског поријекла - ветеринарски инспектор и инспектор за храну,

2. непрерађене хране биљног поријекла - фитосанитарни инспектор,

3. хране биљног поријекла - инспектор за храну и

4. мјешовитих производа - инспектор за храну.

(2) Инспекцијски надзор над производњом, прерадом, складиштењем и прометом нове хране, хране за посебне прехранбене потребе, хране обогаћене нутријентима и додатака исхрани врши инспекција за храну.

Спровођење инспекцијског надзора хране за животиње
Члан 56.

Инспекцијски надзор хране за животиње из аспекта безбједности, квалитета и пружања информација потрошачима спроводе:

1) на нивоу примарне производње:

1. хране за животиње животињског поријекла - ветеринарски инспектор,

2. хране за животиње биљног поријекла - пољопривредни инспектор;

2) на нивоу производње и прераде хране за животиње без обзира на поријекло - ветеринарски инспектор;

3) на нивоу малопродаје хране за животиње - ветеринарски инспектор и

4) при увозу хране за животиње - ветеринарски инспектор и инспектор за храну.

Овлашћења и мјере инспектора на граничном прелазу и у царинским испоставама
Члан 57.

(1) Инспектор који врши инспекцијски надзор на граничном прелазу, односно царинској испостави обавезан је да предузима и сљедеће мјере и радње:

1) забрани увоз, извоз или транзит пошиљки хране и хране за животиње ако:

1. пошиљка или превозно средство не испуњава прописане услове,

2. је пошиљка небезбједна или неодговарајућег квалитета,

3. пошиљку не прати прописана документација, а на основу које се може утврдити идентитет пошиљке;

2) забрани промет пошиљке или дијела пошиљке од које су узети узорци на лабораторијску провјеру безбједности до добијања резултата анализе;

3) забрани увоз и нареди увознику враћање пошиљке хране и хране за животиње за коју се лабораторијским испитивањем утврди да је небезбједна или неодговарајућег квалитета;

4) нареди увознику уништавање пошиљке хране и хране за животиње за коју се лабораторијским испитивањем утврди да је небезбједна или неодговарајућег квалитета, ако се не може вратити пошиљаоцу, и

5) дозволи одговарајућу пренамјену пошиљке хране уз лабораторијски доказ о безбједности хране.

(2) Субјекат у пословању са храном и храном за животиње сноси све трошкове који настају током спровођења мјера из овог члана.

Мјере инспекцијског надзора Члан 58.

(1) У вршењу инспекције надлежни инспектор поред мјера које може изрећи у складу са општим овлашћењима прописаним законом којим се уређује област инспекција има право и дужност да:

1) нареди повлачење из промета хране и хране за животиње која није безбједна,

2) нареди ограничење или забрани производњу и промет хране и хране за животиње, односно повлачење хране и хране за животиње из промета до отклањања опасности, односно сумњи у њену безбједност,

3) нареди обраду, односно припрему хране и хране за животиње на прописан начин,

4) забрани рекламирање и означавање хране и хране за животиње на начин који може да доведе у заблуду потрошача,

5) нареди отклањање недостатака и неправилности у објектима који се баве производњом, прерадом, складиштењем и прометом хране и хране за животиње,

6) забрани употребу објеката, просторија, простора, уређаја, опреме и превозних средстава у случају када не испуњавају прописане услове,

7) забрани употребу материјала, амбалаже и предмета који долазе у контакт са храном и храном за животиње који би могли да угрозе здравље људи и животиња и доведу до неприхватљивих промјена у саставу хране и хране за животиње или до промјена сензорних својстава под уобичајеним и предвиђеним условима употребе,

8) нареди ограничење или забрану промета до отклањања недостатака ако храна и храна за животиње није означена, декларисана, оглашена и изложена, у складу са овим законом и другим посебним прописима,

9) нареди ограничење или забрану производње и промета до отклањања недостатака ако субјект у пословању са храном поступи супротно члану 34. став 1. и члану 35. став 1. овог закона,

10) нареди забрану производње или промета нове хране, у складу са овим законом и другим посебним прописима,

11) нареди отклањање недостатака ако су недостаци такве природе да не утичу на безбједност и квалитет хране,

12) нареди уништавање хране и хране за животиње која није безбједна на прописан начин и

13) дозволи одговарајућу пренамјену хране уз лабораторијски доказ о безбједности хране.

(2) Мјере из става 1. овог члана односе се и на нову храну, храну за посебне прехранбене потребе, храну обогаћену нутријентима и додатке исхрани.

(3) Субјект у пословању са храном и храном за животиње сноси све трошкове који настају током спровођења мјера из ст. 1. и 2. овог члана.

ГЛАВА XI

КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

Прекршаји Члан 59.

(1) Новчаном казном од 2.000 КМ до 10.000 КМ казниће се за прекршај правно лице ако:

1) стави у промет храну која није безбједна (чл. 18. и 19),

2) стави у промет храну за животиње која није безбједна и користити је за исхрану животиња које се употребљавају за производњу хране (члан 20),

3) не обезбједи да храна и храна за животиње у свим фазама производње и промета испуњава услове у складу са прописима о храни (члан 22. став 1),

4) не поступи у складу са чл. 23. и 25. овог закона,

5) не поступи у складу са чланом 26. ст. 1, 2. и 3. овог закона,

6) не поступи у складу са чланом 27. овог закона,

7) обавља дјелатност производње, прераде, складиштења и промета на велико у нерегистрованом објекту (члан 29),

8) ставља у промет храну и храну за животиње која није означена, декларисана, оглашена и изложена, у складу са овим законом и другим посебним прописима (чл. 30, 31, 32. и 33),

9) производи и стави у промет храну и храну за животиње која је неодговарајућег квалитета (чл. 34. и 35),

10) први пут ставља у промет нову храну на територији Републике Српске или се таква храна нађе у промету, а нема одобрење у складу са одредбама овог закона (члан 37),

11) ставља на тржиште храну за посебне прехранбене потребе која није у оригиналном паковању и која не испуњава прописане захтјеве у погледу састава и информација (члан 38. став 5),

12) ставља на тржиште додатке исхрани који не испуњавају прописане захтјеве (члан 39. став 2),

13) приликом означавања, презентације или рекламирања указује да додаци исхрани имају својства превенције, лијечења или изљечења болести људи или упућује на таква својства (члан 39. став 3),

14) приликом означавања, презентације или рекламирања хране којој су додати витамини, минерали или друге супстанце указује на то да уравнотежена и разноврсна исхрана не може обезбједити одговарајуће количине хранљивих материја или заваравати или доводе у заблуду потрошача у погледу хранљиве вриједности хране која може произлазити из додавања тих састојака на било који начин (члан 40. став 4),

15) приликом стављања на тржиште није наведена хранљива вриједност производа којем су додати витамини, минерали или није наведена информација о њиховим укупним додатим количинама (члан 40. став 5),

16) користи прехранбене и здравствене тврдње које су погрешне, двосмислене, заваравујуће, доводе до сумње у безбједност хране или подстичу и толеришу претјерану употребу одређене хране, сугеришу или назначавати да уравнотежен и разноврстан начин исхране не може пружити одговарајуће количине хранљивих материја и упућују на промјене у тјелесним функцијама (члан 41. став 4),

17) ставља у промет храну за посебне прехранбене потребе, додатке исхрани или храну обогаћену нутријентима које нису одобрене и уписане у одговарајући регистар (члан 42) и

18) не поступи у складу са чл. 53. и 54. овог закона.

(2) За прекршаје из става 1. овог члана новчаном казном од 300 КМ до 1.500 КМ казниће се физичко лице и одговорно лице у правном лицу.

(3) За прекршаје из става 1. овог члана новчаном казном од 1.000 КМ до 5.000 КМ казниће се и предузетник.

(4) За радње из става 1. овог члана, поред новчане казне, може се изрећи и заштитна мјера забране вршења позива, дјелатности или дужности.

Прекршаји
Члан 60.

(1) Новчаном казном од 1.000 КМ до 5.000 КМ казниће се лабораторија која обавља испитивања хране и хране за животиње супротно одредбама члана 45. овог закона и која не достави годишњи извјештај (члан 46. став 5).

(2) За прекршаје из ст. 1. и 2. овог члана казниће се новчаном казном од 300 КМ до 1.500 КМ и одговорно лице у правном лицу.

ГЛАВА XII

ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Рок за усклађивање
Члан 61.

Субјекат у пословању са храном и храном за животиње дужан је да своје пословање усклади са одредбама овог закона у року од годину дана од дана ступања на снагу овог закона.

Управни поступци
Члан 62.

Управни поступци који су покренути пред надлежним органима до дана ступања на снагу овог закона окончаће се по одредбама закона који је био на снази у вријеме покретања поступка.

Подзаконски акти
Члан 63.

(1) Министар у року од девет мјесеци од ступања на снагу овог закона доноси:

1) правилник о условима за овлашћење и издавање здравственог сертификата за храну која није животињског поријекла (члан 17. став 3),

2) правилник о сљедивости хране и хране за животиње (члан 23. став 6),

3) правилник о хигијени хране (члан 26. став 4. тачка 1),

4) правилник о микробиолошким критеријумима за храну (члан 26. став 4. тачка 2),

5) правилник о хигијени у примјени традиционалних метода производње и промета хране (члан 28. став 2),

6) правилник о садржају и начину вођења Централног регистра објеката (члан 29. став 5),

7) правилник о пружању информација потрошачима о храни (члан 31. став 5),

8) правилнике о квалитету појединих група хране (члан 34. став 2),

9) правилник о брзо смрзнутој храни (члан 34. став 3. тачка 1),

10) правилник о контаминантима у храни (члан 34. став 3. тачка 2),

11) правилник о прехранбеним адитивима, аромама и прехранбеним ензимима у храни (члан 34. став 3. тачка 3),

12) правилник о помоћним материјама у процесу производње (члан 34. став 3. тачка 4),

13) правилник о максималним нивоима остатака пестицида у храни и на храни и у храни за животиње биљног и животињског поријекла и на храни за животиње биљног и животињског поријекла (члан 34. став 3. тачка 5),

14) правилник о тржишним стандардима за воће и поврће (члан 34. став 4),

15) правилнике о квалитету појединих група хране за животиње (члан 35. став 2),

16) правилник о новој храни (члан 37. став 6),

17) правилник о овлашћеној лабораторији и службеној лабораторији за анализу хране и хране за животиње (члан 45. став 9. и 46. став 7) и

18) правилник о општим начелима службене контроле хране и хране за животиње (члан 52. став 5).

(2) Министар здравља у року од шест мјесеци од ступања на снагу овог закона доноси:

1) правилнике о здравственој исправности воде намијењене за људску потрошњу (члан 36. став 4),

2) правилнике којима се прописују услови у погледу састава и информација и листа супстанци које се могу додати храни за посебне прехранбене потребе, као и начин и услови означавања и њеног стављања на тржиште (члан 38. став 6),

3) правилнике којима прописује врсте и облике витамина и минерала који се смију користити у производњи додатака исхрани и захтјеви које морају испуњавати витамини, минерали, суплементи и друге супстанце, као и начин и услови означавања и стављања на тржиште (члан 39. став 6),

4) правилнике којима се прописују врсте и облици витамина, минерала и других супстанци који се могу додати храни и захтјеви које морају испуњавати, начин и услови означавања и стављања на тржиште (члан 40. став 6),

5) правилник о прехранбеним и здравственим тврдњама хране (члан 41. став 5) и

6) правилник о садржају и начину вођења Регистра хране за посебне прехранбене потребе, Регистра додатака исхрани и Регистра хране обогаћене нутријентима (члан 42. став 7).

(3) До доношења прописа из ст. 1. и 2. овог члана примјењиваће се прописи који су били на снази у вријеме ступања на снагу овог закона, ако нису у супротности са његовим одредбама.

Престанак важења ранијег закона
Члан 64.

Ступањем на снагу овог закона престају да важе одредбе Закона о храни ("Службени гласник Републике Српске", број 49/09).

Ступање на снагу Закона
Члан 65.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Српске".

Број: 02/1-021-129/17
9. фебруара 2017. године
Бања Лука

Предсједник
Народне скупштине,
Недељко Чубриловић, с.р.

314

На основу Амандмана XL тачка 2. на Устав Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", број 28/94), доносим

У К А З

О ПРОГЛАШЕЊУ ЗАКОНА О ЖЕЉЕЗНИЦАМА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

Проглашавам Закон о жељезницама Републике Српске, који је Народна скупштина Републике Српске усвојила на Шеснаестој сједници, одржаној 9. фебруара 2017. године, а Вијеће народа 20. фебруара 2017. године констатовало да усвојеним Законом о жељезницама Републике Српске није угрожен витални национални интерес ни једног конститутивног народа у Републици Српској.

Број: 01-020-523/17
21. фебруара 2017. године
Бања Лука

Предсједник
Републике,
Милорад Додик, с.р.